

Hướng dẫn soạn bài Những câu hát than thân Sách giáo khoa Ngữ Văn lớp 7 tập 1 được trình bày ngắn gọn, chi tiết nhất dưới đây để các em hiểu rõ hơn về bài học này, từ đó chuẩn bị tốt cho tiết học tới.

KIẾN THỨC CƠ BẢN

Soạn Câu 1 Trang 49 sgk ngữ văn 7 tập 1

Những bài ca dao sử dụng hình ảnh con cò:

- Con cò lặn lội bờ sông

Gánh gạo nuôi chồng tiếng khóc nỉ non

- Con cò mà đi ăn đêm

Đậu phải cành mềm lộn cổ xuống sông

Ông ơi ông vớt tôi nao

Tôi có lòng nào ông hãy xáo măng

→ Người nông dân thời xưa thường mượn hình ảnh con cò để diễn tả cuộc đời, thân phận của mình. Đây là con vật nhỏ bé, hiền lành, chịu khó kiếm ăn

Soạn Câu 2 trang 49 sgk ngữ văn lớp 7 tập 1

Cuộc đời lặn lội, vất vả, cay đắng của con cò được diễn tả:

+ Thông qua từ láy “lặn lội” và thành ngữ “lên thác xuống ghềnh”: diễn tả hết nỗi vất vả, lặn lội của con cò

+ Sự đối lập: nước non >< một mình

thân cò >< thác ghềnh

+ Các từ đối lập: lên (thác) >< xuống (ghềnh)

(bê) đầy >< (ao) cạn

→ Đối lập cái nhỏ bé, yếu ớt với cái dữ dội, bấp bênh, gập ghềnh

+ Câu hỏi tu từ: diễn đạt nỗi oan trái mà cò gặp phải và sự gieo neo, khó nhọc, cay đắng của người lao động xưa

Nội dung của bài ca dao:

+ Than thân: mượn hình ảnh con cò để diễn tả cuộc đời, thân phận của những người lao động cũ

+ Phản kháng: câu hỏi tu từ thể hiện thái độ bất bình với kẻ làm cho người nông dân lận đận, lên thác xuống ghềnh

Soạn ngữ văn 7 tập 1 Câu 3 trang 49 sgk

Cụm từ “Thương thay”: tiếng than biểu hiện sự đồng cảm, thương xót ở mức độ cao

- Thương thay được lặp lại 4 lần. Ý nghĩa của sự lặp lại đó:

+ Mỗi lần sử dụng là một lần biểu đạt tình thương một con vật, bốn cảnh ngộ khác nhau của thân phận người lao động

+ Sự lặp lại tô đậm niềm thương cảm, thương xót cuộc sống trăm bề khổ cực của người lao động

+ Sự lặp lại kết nối và mở ra những nỗi thương khác nhau, làm cho bài ca phát triển

Soạn Câu 4 ngữ văn 7 tập 1 trang 49 sgk

Những nỗi thương thân của người lao động thể hiện qua:

+ Thương con tằm là thương cho thân phận bị bòn rút đến cùng kiệt sức lực

+ Thương lũ kiến li ti là thương những thân phận nhỏ bé, suốt đời phải làm lụng và kiếm miếng ăn

- + Thương con hạc: thương cuộc đời phiêu bạt, khốn khó, mỗi mệt không có tương lai
- + Thương con cuốc: thương thân phận thấp cổ bé họng, tiếng than không có người động lòng, thương xót

→ Tiếng than của bốn con vật chính là tiếng than cho thân phận thấp bé, chịu nhiều bất công ngang trái trong cuộc sống

Soạn Câu 5 tập 1 Trang 49 sgk ngữ văn 7

Các bài ca dao bắt đầu từ Thân em

- Thân em như giếng giữa đàng

Người khôn rửa mặt người phàm rửa chân

- Thân em như hạt mưa sa

Hạt vào đài các hạt ra ruộng cày

- Thân em như tấm lụa đào

Phát phơ giữa chợ biết vào tay ai

→ Những bài ca dao này đều nói về thân phận của người phụ nữ trong xã hội xưa: họ phụ thuộc, không có quyền tự chủ, bị đối xử không công bằng...

Soạn Câu 6 sgk ngữ văn 7 tập 1 trang 49

Hình ảnh so sánh đặc biệt ở chỗ:

- Trái bần, tên loại quả đồng âm với từ “bần” (nghèo khó, bần cùng)

- Hình ảnh trái bần trôi nổi, bị gió đập, sóng dồi. Sự vùi dập của gió, của sóng làm cho trái bần lênh đênh

⇒ Thân phận những người phụ nữ lênh đênh, trôi nổi, chịu nhiều sóng gió ngang trái trên đời

*Luyện tập***Bài 1 trang 50 sgk ngữ văn 7 tập 1**

Những điểm chung về nội dung:

- Nội dung:

+ Than thân, đồng cảm với cuộc đời đau khổ, đắng cay của người lao động

+ Tố cáo, phản kháng xã hội phong kiến

- Nghệ thuật:

+ Dùng hình thức thơ lục bát

+ Hình ảnh biểu tượng, ẩn dụ, so sánh để diễn tả tâm trạng